

Handläggare: Per-Ove Mattsson
Telefon: 08-508 18 148

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2013-08-29

Rätt information – kvalitet och patientsäkerhet för vuxna med nedsatt beslutsförmåga (SOU 2013:45)

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av betänkandet Rätt information – kvalitet och patientsäkerhet för vuxna med nedsatt beslutsförmåga (SOU 2013:45).
2. Omedelbar justering.

Steinunn Á Håkansson
stadsdelsdirektör

Per-Ove Mattsson
avdelningschef

Päivi Kabran
avdelningschef

Sammanfattning

En särskild utredare har på regeringens uppdrag utrett frågan om det är lämpligt att beträffande personer som saknar förmåga att motsäga sig eller samtycka till nödvändig behandling av personuppgifter införa regler i patientdatalagen som gör att de trots denna oförmåga kan ingå i en sammanhållen journalföring med mera. Utredaren föreslår att vårdgivarna, under förutsättning att hänsyn tas till integritet och självbestämmande, ska få möjlighet att på olika sätt klargöra den enskildes inställning, till exempel genom att tala med närstående.

Förvaltningen anser att utredarens förslag är bra. Det är viktigt att även denna grupp patienter får dra nytta av de positiva effekter som en sammanhållen journalföring ger och att även de får bidra till kvalitetsutvecklingen av vården.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialtjänst och avdelningen för äldre.

Bakgrund

Den 15 december 2011 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag till en mer sammanhållen och ändamålsenlig informationshantering inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Den 2 maj 2013 gav regeringen utredaren ett särskilt uppdrag att utreda om det är lämpligt att beträffande personer som saknar förmåga att motsäga sig eller samtycka till nödvändig behandling av personuppgifter införa regler i patientdatalagen som gör att de trots denna oförmåga kan ingå i en sammanhållen journalföring med mera. Regeringen beslutade även att uppdraget skulle redovisas i ett delbetänkande senast den 5 juni 2013.

Socialdepartementet har remitterat delbetänkandet till bland annat Stockholms kommun. Kommunstyrelsen har i sin tur remitterat det till socialnämnden och stadsdelsnämnderna Norrmalm, Hässelby-Vällingby och Farsta för yttrande senast den 30 augusti.

Remissen i sammanfattning

Utredarens uppdrag har varit att utreda om det är lämpligt att göra det möjligt för vuxna personer med nedsatt beslutsförmåga att ingå i sammanhållen journalföring och nationella kvalitetsregister. Båda företeelserna har möjliggjorts genom den nya patientdatalagen (PDL) från 2008.

En förutsättning för att enskilda patienter ska kunna få en god och säker vård är att de som är inblandade i vården har tillgång till rätt information om patientens hälsa och tidigare behandlingar. En annan förutsättning är att såväl vården som informationshanteringen bygger på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet.

Idag behöver och kan information – till skillnad från när informationshanteringen gjordes manuellt på papper – ofta färdas före individen på ett sådant sätt att viktig information om individen redan finns tillgänglig för behörig personal, på den plats och tidpunkt behovet uppstår. Så kallad sammanhållen journalföring, enligt PDL, innebär att vårdgivare, privata som offentliga, kan dela med sig av sin vårddokumentation till varandra på ett helt annat sätt än tidigare.

Information om enskilda individer, diagnoser och åtgärder och dess resultat är även en viktig beståndsdel i ett ständigt pågående arbete att förbättra vården. Det

systematiska förbättringsarbetet möjliggörs idag bland annat av de nationella kvalitetsregistren i hälso- och sjukvården. Registren används både i den fortlöpande uppföljningen av vårdens kvalitet och i jämförelser mellan verksamheter och områden inom hälso- och sjukvården.

Det kan dock aldrig, med hänsyn till den enskildes integritet och självbestämmande, bli fråga om att information om patienter ska kunna spridas okontrollerat. Fördelar som ett utlämnande och tillgång till uppgifter får för den enskilde eller för personal och beslutsfattare måste alltid vägas mot de nackdelar och risker som kan uppkomma.

Det är därför noga reglerat i PDL på vilket sätt informationen om en patient får användas och utbytas inom hälso- och sjukvården. Sammanhållen journalföring förutsätter dels att patienten i ett inledande skede inte motsatt sig ett tillgängliggörande av uppgifter till andra vårdgivare, dels att patienten i samband med att vårdbehov uppstår samtycker till att sjukvårdspersonalen får ta del av uppgifterna. Vidare följer av PDL att personuppgifter bara får användas i ett nationellt kvalitetsregister om patienten fått information om personuppgiftsbehandlingen och inte motsätter sig den.

Dock är det så att sjukvårdspersonal dagligen möter personer som av en eller annan anledning tillfälligt eller varaktigt saknar möjlighet att ge uttryck för sin inställning och vilja att exempelvis får en viss sjukvårds- och behandlingsinsats.

En konsekvens av dagens reglering är bland annat att den som saknar förmåga att ta emot och förstå information samt ta ställning till frågor om informationshantering ställs utanför de möjligheter till ett mer patientsäkert och effektivt informationsutbyte som lagstiftaren tillhandahåller alla andra medborgare. Även förutsättningarna att kvalitetssäkra och utveckla vården av personer som idag eller i framtiden drabbas av nedsatt beslutsförmåga försämras. Dessa personer riskerar därför att få vård på osäkrare villkor och av lägre kvalitet än andra.

I delbetänkandet föreslås med anledning av detta att vårdgivare ska få göra uppgifterna tillgängliga i system för sammanhållen journalföring även om en patient inte endast tillfälligt utan mer varaktigt saknar förmåga att förstå information om sammanhållen journalföring och ta ställning till personuppgiftsbehandlingen. Av respekt för den enskildes rätt till självbestämmande och integritetsskydd får detta emellertid endast ske under förutsättning att det inte är uppenbart att patienten skulle ha motsatt sig sådan personuppgiftsbehandling.

Vårdgivaren ska så långt som möjligt undersöka om det finns omständigheter som pekar på att patienten motsatt sig sammanhållen journalföring. Sådana omständigheter kan exempelvis handla om närstående som lämnar välgrundad information om saken i samband med vårdplanering, inflyttning på särskilt boende eller dylikt. För vårdpersonalen handlar det om att agera utifrån vad som är känt om den enskildes inställning och personalens bedömning av som är bäst för patienten.

Vidare föreslås även att vårdgivare ska få en möjlighet att i enskilda situationer när patienten med nedsatt beslutsförmåga är i behov av vård ta del av vårdokumentation. Det kan till exempel gälla information om vilka läkemedel patienten har, som en annan vårdgivare gjort tillgängliga i system för sammanhållen journalföring, om uppgifterna kan antas ha betydelse för den vård och behandling som är nödvändig med hänsyn till patientens hälsotillstånd. Detta föreslås för att säkra att bästa möjliga vård och omhändertagande kan ges den enskilde i vissa situationer.

I delbetänkandet föreslås även att det ska vara tillåtet för vårdgivaren att behandla personuppgifter i ett nationellt och regionalt kvalitetsregister även om den enskilde saknar beslutsförmåga och inte kan ge sitt samtycke. Dock får det endast ske under förutsättning att den enskildes inställning till personuppgiftsbehandlingen så långt möjligt klarlagts och att det inte är uppenbart att den enskilde skulle ha motsatt sig sådan personuppgiftsbehandling. Precis som vid sammanhållen journalföring är den enskildes närstående en viktig informationskälla när personalen ska försöka utreda patientens inställning.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att utredarens förslag är bra. Det är viktigt att även denna grupp patienter får dra nytta av de positiva effekter som en sammanhållen journalföring ger beträffande ökad patientsäkerhet och att även de får bidra till kvalitetsutvecklingen av vården.

Förvaltningen vill också uppmärksamma frågan om den enskildes integritet och att det är särskilt positivt att man i utredningen betonar att bedömningen ska göras i varje enskilt fall, inte utifrån diagnos eller funktionsnedsättning generellt, utan att det ska handla om en individuell och situationsanpassad bedömning.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Rätt information – kvalitet och patientsäkerhet för vuxna med nedsatt beslutsförmåga (SOU 2013:45).

Hela betänkandet publiceras på www.stockholm.se/insyn